

ZAMONAVIY TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR

Umarova Zulhumor Urinboevna
QDPI dotsenti
Aliyeva Dilafro`z talaba

Annotatsiya: Zamonaviy ta'lim va innovatsion texnologiyalar sohasidagi ilg'or tajribalar, ta'limga yondashuvi haqida tushuncha hamda zamonaviy dars o'tish usullarining o'ziga xos xususiyatlari haqida ushbu maqolada fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim sifati, innovatsion faoliyat, yondashuv, pedagogic soha, axborot, zamonaviy ta'lim, ilg'or tajriba, loyiha faoliyati, talabalarga yo'naltirilgan ta'lim, salomatlikni tejaydigan texnologiyalar, tadqiqot faoliyati, axborot va kommunikatsion ta'lim, o'yin texnikasi.

Innovatsion ta'lim texnologiyasi - bu ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning hozirgi tendentsiyalariga eng mos keladigan ta'lim faoliyati uchun shart-sharoitlarni yaratish uchun mavjud usullar va vositalarni qandaydir yangi yoki sifat jihatidan yaxshilashni o'z ichiga olgan ta'lim faoliyatini tashkil etish metodologiyasi. jamiyatning.

Ta'limdagi innovatsion faoliyat ta'lim sohasidagi innovatsiyalarning paydo bo'lishiga qaratilgan kompleks faoliyatni o'z ichiga oladi. Bu innovatsiyalar ta'lim jarayonini tashkil etishning usul va usullari, ta'lim va tarbiya jarayonida foydalaniladigan resurslar, ilmiy nazariyalar va tushunchalar bo'lishi mumkin.

Innovatsiyalar yangi ilmiy bilimlarni, qandaydir kashfiyotlar, ixtirolarni olishga qaratilgan tadqiqot faoliyatidan foydalanish orqali rivojlanadi. Bundan tashqari, innovatsiyalarning paydo bo'lishi loyihalash ishlarining natijasi bo'lishi mumkin, bunda mavjud ilmiy nazariyalar va tushunchalar asosida amaliy harakatlarni amalga oshirish imkoniyatlarini aks ettiruvchi instrumental va texnologik bilimlar ishlab chiqiladi. Shunday qilib, innovatsion loyihalar yaratiladi, bu esa keyinchalik yangi texnologiyalarning paydo bo'lishiga olib keladi.

Innovatsiyalar ta'lim faoliyati jarayonida ham rivojlanadi. O'quv jarayonida talabalarning nazariy va amaliy bilimlarini rivojlantirish amalga oshiriladi, keyinchalik ular innovatsiyalarni yaratish bilan bog'liq bo'lgan amaliy hayotning turli sohalarida qo'llanilishi mumkin.

Innovatsion ta'lim texnologiyalari uchta asosiy komponentga asoslanadi:

1. Zamonaviy, yaxshi qurilgan tarkib, uning asosi tadbirkorlik faoliyatining hozirgi voqeligiga javob beradigan kasbiy faoliyatdagi vakolatlardir. mazmuni

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

zamonaviy aloqa vositalari orqali uzatiladigan turli multimedia materiallarini o'z ichiga oladi.

2.O'qitishda zamonaviy, innovatsion usullarni qo'llash. Bunday usullar bo'lajak mutaxassisning kompetensiyalarini shakllantirishga, o'quvchilarni faol o'quv va amaliy faoliyatga jalb etishga, o'quv jarayonida tashabbus ko'rsatishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. O'quv dasturlarini passiv assimilyatsiya qilish istisno qilinadi.

3.Ta'lim jarayonida zamonaviy infratuzilmaning mavjudligi. U ta'limning yangi shakllari va usullarini, xususan, masofaviy ta'limni qo'llashga yordam beradigan axborot, texnologik, tashkiliy va kommunikatsiya komponentlariga asoslanishi kerak.

Ta'limda innovatsion texnologiyalar o'qitishda muayyan yondashuvlarni qo'llash asosida qo'llaniladi, ya'ni. yangi texnologiyalarni rivojlantirish uchun asos bo'lgan talablar va maqsadlarni o'z ichiga olgan tamoyillar.

Pedagogik sohadagi barcha innovatsiyalar jamiyat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining hozirgi bosqichiga aniq mos kelishiga asoslanadi. Hozirgi vaqtda ular o'quvchilarning mustaqilligini rivojlantirishga, o'z-o'zini o'rganish va o'z-o'zini rivojlantirish qobiliyatlarini shakllantirishga, o'quv dasturlarini mexanik ravishda emas, balki ongli ravishda o'zlashtirishga qaratilishi kerak.

Ta'lim sohasidagi innovatsion texnologiyalar doimiy ravishda rivojlanib, ularning turlari kengayib bormoqda. Quyidagi asosiy texnologiyalar guruhlarini ajratish mumkin:

1.Fan ta'limi sohasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yoki AKT. Ushbu texnologiyalardan foydalanish axborot jamiyatining rivojlanishi va hayotning barcha sohalarida axborot vositalarini faol joriy etish bilan

bog'liq. Bunday texnologiyalar talabalar ongini axborotlashtirishga qaratilgan. Ta'lim dasturlari informatika, axborot jarayonlari va AKTni o'rganishga qaratilgan yangi fanlarni o'z ichiga oladi. Professor-o'qituvchilar va talabalarning axborot madaniyatini oshirishga yordam berish uchun o'quv jarayoni ham faol ravishda axborotlashtirilmoqda;

2.Shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalar. Ushbu texnologiyalar shaxsni ta'lim va tarbiyada ustuvor o'ringa qo'yishga qaratilgan. Butun ta'lim jarayoni shaxsning o'ziga xosligi va rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda shaxsni rivojlantirishga qaratilgan.

3.O'quv jarayonini axborot-tahliliy ta'minlash. Ushbu guruh texnologiyalaridan foydalanish har bir o'quvchi, sinf, parallel, ta'lim muassasasining rivojlanishini o'rganishga, ularni adekvat baholashga qaratilgan;

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

4. Intellektual rivojlanish monitoringi. Texnologiyalar grafiklardan foydalanishga, test tizimiga, individual o'quvchilarning rivojlanish dinamikasini va umuman ta'lim sifatini kuzatish imkonini beruvchi yangi baholash usullariga asoslangan;

5. Ta'lim texnologiyalari. O'quv jarayonini ta'limdan ajratib bo'lmaydi. Shuning uchun shaxsni, uning asosiy fazilatlarini rivojlantirishning yangi usullari joriy etilmoqda;

6. Didaktik texnologiyalar. Ular ta'lim muassasasi rivojlanishining asosiy omili hisoblanadi. Bunday texnologiyalar an'anaviy va innovatsion texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga olgan texnika va vositalar majmuasiga asoslanadi: o'quv adabiyotlari bilan mustaqil ishlash, audiovizual, multimedia vositalaridan foydalanish, tabaqalashtirilgan o'qitish usullari.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari orasida quyidagilarni ajratib ko'rsatish mumkin:

Ko'p bosqichli ta'lim texnologiyasi. Ushbu texnologiyaga ko'ra, o'quv jarayonini har bir o'quvchi tomonidan materialni o'zlashtirish qobiliyatiga qarab qurish kerak, ya'ni. har bir talabaga o'zi uchun zarur bo'lgan va uning imkoniyatlariga mos keladigan dasturni o'zlashtirish uchun vaqt beriladi. Shunday qilib, o'quv dasturining asosiy yadrosi samarali tarzda o'zlashtiriladi.

Kollektiv o'zaro ta'lim texnologiyasi. Ushbu texnologiya talabalarni psixologik moslashuvga ega bo'lgan kamida ikki kishidan iborat guruhlariga birlashtirishni o'z ichiga oladi. Ular turli darajadagi intellektual rivojlanishga

ega bo'lishi mumkin, lekin ular bir-birlariga yordam berish va shu bilan bir-birlarini rivojlantirish orqali vazifalarni bajaradilar. Bu mantiqiy fikrlashni, mas'uliyat hissini, o'zini adekvat hurmat qilishni shakllantiradi, o'quvchilarni ozod qilishga yordam beradi.

Hamkorlik texnologiyasi. Bu texnologiya talabalarni kichik guruhlariga birlashtirish va ularda o'qitishni o'z ichiga oladi. O'rganish birgalikda, bir-birlarining muvaffaqiyatlari va muvaffaqiyatsizliklaridan xabardor bo'lishi kerak. Ta'lim yagona maqsad va vazifalarni belgilash, har bir o'quvchining majburiy mas'uliyati va kognitiv ma'lumotlarni samarali o'zlashtirish uchun teng sharoitlarni ta'minlash asosida quriladi.

Ta'lim sohasidagi innovatsiyalar - ilg'or pedagogik tajribani amaliyotga joriy etish bilan bog'liq barcha narsalar. Zamonaviy ilm-fanda yetakchi o'rinni egallagan ta'lim jarayoni o'quvchilarga bilim, ko'nikma, ko'nikma berish, shaxs, fuqarolik fazilatlarini shakllantirishga qaratilgan. O'zgarishlar vaqt, ta'lim, ta'lim, rivojlanishga munosabatning o'zgarishi bilan belgilanadi.

Ta'limda innovatsiyalarning ahamiyati

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

Ta'limdagi innovatsion texnologiyalar ta'limni tartibga solish, uni to'g'ri yo'nalishga yo'naltirish imkonini beradi. Odamlar har doim noma'lum va yangi narsalardan qo'rqib ketishgan, ular har qanday o'zgarishlarga salbiy munosabatda bo'lishadi. Ommaviy ongda mavjud bo'lgan, odatiy turmush tarziga ta'sir qiluvchi stereotiplar og'riqli hodisalarga olib keladi, ta'limning barcha turlarini yangilashga to'sqinlik qiladi. Odamlarning zamonaviy ta'limdagi yangiliklarni qabul qilishni istamasligining sababi qulaylik, xavfsizlik va o'zini o'zi tasdiqlash uchun hayotiy ehtiyojlarni blokirovka qilishdadir. Hamma ham nazariyani qayta o'rganish, imtihon topshirish, fikrini o'zgartirish, shaxsiy vaqt va pul sarflashga tayyor emas. Yangilash jarayoni boshlangandan so'ng, uni faqat maxsus texnikalar yordamida to'xtatish mumkin.

O'qitish texnologiyasi

Ta'lim muassasasi oldiga qo'yilgan maqsadlarni amalga oshirish bo'yicha qo'llanma hisoblanadi. Bu ilmiy bilimlardan didaktik foydalanishga, o'qituvchilarning empirik innovatsiyalaridan foydalangan holda o'quv jarayonini tashkil etishga, maktab o'quvchilari va talabalarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan tizimli toifadir. Ta'lim muassasasining turiga qarab, ta'limga turli xil yondashuvlar qo'llaniladi.

Maktabgacha ta'limdagi innovatsiyalar

Maktabgacha ta'lim sohasidagi innovatsiyalar eski ta'lim standartlarini modernizatsiya qilish, Federal Davlat ta'lim standartlarining ikkinchi avlodini joriy etishga asoslangan. Zamonaviy o'qituvchi doimiy ravishda o'zini o'zi tarbiyalashga, rivojlantirishga, bolalarni tarbiyalash va rivojlantirish imkoniyatlarini izlashga harakat qiladi. O'qituvchi faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo'lishi, o'z tarbiyasida vatanga muhabbat tuyg'usini uyg'otishi kerak. Innovatsiyalar erta bolalik ta'limi uchun zarur bo'lib qolganiga bir qancha sabablar bor. Avvalo, ular ota-onalarning ehtiyojlarini to'liq qondirishga yordam beradi. Innovatsiyalarsiz maktabgacha ta'lim muassasalarining boshqa shunga o'xshash muassasalar bilan raqobatlashishi qiyin.

Bolalar bog'chalari orasida etakchini aniqlash uchun ta'lim sohasidagi innovatsiyalarning maxsus tanlovi ishlab chiqilgan. "Eng yaxshi bolalar bog'chasi" oliy unvoni sohibi munosib mukofot - maktabgacha ta'lim muassasasi uchun katta tanlov, ota-onalar va bolalarning hurmati va mehrini oladi. Yangi ta'lim dasturlarini joriy etishdan tashqari, innovatsiyalar boshqa sohalarda ham bo'lishi mumkin: ota-onalar, xodimlar va boshqaruv bilan ishlash. Ularni to'g'ri qo'llash bilan maktabgacha ta'lim muassasasi uzluksiz ishlaydi, bolalarning barkamol shaxsini rivojlantirishni ta'minlaydi. Ta'limdagi innovatsiyalarni aks ettiruvchi texnologiyalar qatoriga quyidagilar kiradi:

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

- loyiha faoliyati;
- talabalarga yo'naltirilgan ta'lim;
- salomatlikni tejaydigan texnologiyalar;
- tadqiqot faoliyati;
- axborot va kommunikatsion ta'lim;
- o'yin texnikasi.

Salomatlikni tejaydigan texnologiyalarning xususiyatlari

Ular maktabgacha yoshdagi bolalarning sog'lom turmush tarzi haqidagi g'oyalarini shakllantirishga, chaqaloqlarning jismoniy holatini mustahkamlashga qaratilgan. Ekologik vaziyatning sezilarli darajada yomonlashishini hisobga olgan holda, ushbu innovatsion texnologiyani maktabgacha ta'limga joriy etish dolzarbdir. Metodikani amalga oshirish maktabgacha ta'lim muassasasi tomonidan qo'yilgan maqsadlarga bog'liq.

1.Asosiy vazifa - bolalarning jismoniy salomatligini saqlash. Bular salomatlik monitoringi, ovqatlanishni tahlil qilish, ta'lim muassasasida salomatlikni tejaydigan muhitni shakllantirish.

2.Nafas olish, ortopedik, barmoq gimnastikasi, cho'zish, qotib qolish, hatha yoga bilan shug'ullanish orqali maktabgacha yoshdagi bolalarning salomatlik holatini yaxshilash.

Oddiy bolalar bilan ishlashdan tashqari, rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning rivojlanishi ta'limdagi zamonaviy innovatsiyalar bilan ham ta'minlanadi. Maxsus bolalar uchun loyihalarga misollar: "Erkin muhit", "Inklyuziv ta'lim". Bolalar bilan sinfda o'qituvchilar bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlaydigan rang, ertak, art-terapiyadan tobora ko'proq foydalanmoqda.

Loyiha faoliyati

Yangi ta'lim standartlariga ko'ra, o'qituvchilar ham, o'qituvchilar ham o'quvchilar bilan birgalikda loyiha faoliyatida ishtirok etishlari shart. Maktabgacha ta'lim muassasalari uchun bunday tadbirlar o'qituvchi bilan birgalikda amalga oshiriladi. Uning maqsadi muayyan muammoni hal qilish, ishning dastlabki bosqichida qo'yilgan savollarga javob topishdir. Loyihalarni bir necha turlarga bo'lish mumkin:

- individual, frontal, guruh, juftlik (ishtirokchilar soniga qarab);
- o'yin, ijodiy, axborot, tadqiqot (o'tkazish uslubiga ko'ra);
- uzoq muddatli, qisqa muddatli (davomiyligi bo'yicha);
- madaniy qadriyatlarni, jamiyatni, oilani, tabiatni (mavzuga qarab) kiritish bilan.

Loyihaviy ish jarayonida yigitlar o'zlarini tarbiyalaydilar, jamoada ishlash ko'nikmalariga ega bo'lishadi.

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

Inklyuziv ta'lim So,,nggi yillarda ta'lim jarayoniga joriy etilgan yangiliklar tufayli sog,,lig,,ida jiddiy muammolar bo,,lgan bolalar to,,liq ta'lim olish imkoniyatiga ega bo,,ldi. Rossiya Federatsiyasi Ta'lim vazirligi inklyuziv ta'limning barcha nuanslarini ko'rsatadigan milliy loyihani ishlab chiqdi va sinovdan o'tkazdi. Davlatimiz nafaqat bolalar, balki ularning ustozlarini ham zamonaviy kompyuter texnikasi bilan ta'minlash g,,amxo,,rlik qildi. Skype yordamida o'qituvchi masofaviy darslar o'tkazadi, uy vazifalarini tekshiradi. Ushbu turdagi trening psixologik nuqtai nazardan muhimdir. Bola nafaqat ota-onalarga, balki o'qituvchilarga ham kerakligini tushunadi. Tayanch-harakat apparati, nutq apparati bilan bog'liq muammolari bo'lgan, oddiy ta'lim muassasalariga bora olmaydigan bolalar individual dasturlar bo'yicha repetitorlar bilan ta'lim olishadi.

Innovatsion ta'lim texnologiyalari

Amaldagi usullar yangi avlod o'quvchilari bilan unchalik samarali ishlamaydi. Standartlashtirilgan ta'lim bolaning individual fazilatlarini va ijodiy o'sishga bo'lgan ehtiyojni hisobga olmaydi.

Eski usullar bilan hal qilib bo'lmaydigan qator muammolarga qaramay, innovatsiyalarni joriy etishda qiyinchiliklar mavjud. O'qituvchi tushunishi kerakki, innovatsion usullarni joriy etish nafaqat o'quvchilarga materialni yanada samarali o'zlashtirishga yordam beradi, balki ularning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Lekin bu o,,qituvchining o,,z intellektual va ijodiy salohiyatini ro,,yobga chiqarishiga ham yordam beradi.

Pedagogik innovatsiyalar turlari

Maktab ta'limida turli xil pedagogik innovatsion usullar qo'llaniladi. Tanlashda ta'lim muassasasining profil yo'nalishi, uning an'analari va standartlari katta rol o'ynaydi.

Ta'lim jarayonidagi eng keng tarqalgan innovatsiyalar:

- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT);
- talabalarga yo'naltirilgan ta'lim;
- dizayn va tadqiqot faoliyati;
- o'yin texnologiyalari.

AKT nazarda tutadi o'qitish fanlarini informatika bilan integratsiyalash; shuningdek baholash va umuman aloqani kompyuterlashtirish. Kompyuterdan o'quv jarayonining istalgan bosqichida foydalanish mumkin. Maktab o'quvchilari asosiy dasturlar bilan ishlashga, elektron darslik va o'quv qo'llanmalari tufayli materialni o'rganishga o'rgatiladi. O'qituvchi kompyuter va proyektor yordamida materialni taqdim etadi. Taqdimotlar, diagrammalar, audio va video fayllar aniqligi tufayli

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv masalalari

mavzuni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Slaydlar, diagrammalar, xotira kartalarini o'z-o'zidan yaratish bilimlarni shakllantirishga yordam beradi, bu esa yodlashda ham yordam beradi.

Kompyuter, Internet va maxsus dasturlarning mavjudligi bunga imkon beradi masofaviy o'qitish, onlayn turlar, konferentsiyalar va maslahatlar.

Mavzuni o'rganish oxirida nazorat sifatida foydalanish mumkin kompyuter testlari. Maktablar tizimdan foydalanadilar elektron jurnallar, unda siz alohida bola, sinf yoki ma'lum bir mavzu bo'yicha ishlash natijalarini kuzatishingiz mumkin. foydalanishga kirish va elektron kundaliklar bu erda baholar qo'yiladi va uy vazifalari yoziladi. Ota-onalar bolaning ballari va topshiriqlar mavjudligini bilib olishlari uchun.

Talabalarga internet, qidiruv tizimlari va ijtimoiy tarmoqlardan to'g'ri foydalanishni o'rgatish muhim. Barkamol yondashuv bilan ular bitmas-tuganmas ma'lumot manbai va talabalarning o'qituvchi bilan va o'zaro muloqot qilish usuliga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Oliy ta'limda faol va interaktiv ta'lim texnologiyalari (darslarni o'tkazish shakllari): darslik / komp. T.G. Muxin. - Nijniy Novgorod: NNGASU, 2013. - 97 p.
2. Gushchin Yu.V. Oliy ta'limda interfaol o'qitish usullari // "Dubna" Xalqaro tabiat, jamiyat va inson universitetining psixologik jurnali, 2012. - No 2. - B. 1-18.
3. Erkuzievich, Islomjon Rozmatov. "THE IMPORTANCE OF THE METHODS USED IN THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL QUALITY OF BEHAVIOR OF INVADING ATHLETES CARRYING OUT HARD WORK." *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW* ISSN: 2319-2836 *Impact Factor: 7.603* 11.12 (2022): 325-330.
4. Ro'zimatov, Islomjon. "Bosqon uloqtiruvchilarda jismoniy sifatlarning rivojlanishini belgilab beruvchi metodlarni ahamiyati." *Scientific-theoretical journal of International education research* 1.3 (2023): 92-97.
5. Rozmatov, Islamjon, and Sanjarbek Gulomjonov. "The specific importance of motor methods of special training in short-distance running." *International Bulletin of Applied Science and Technology* 3.3 (2023): 89-93.
6. Хожимуродова, Махлиёхон, and Фахриддин Иномов. "AN INNOVATIVE APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF STUDENTS'MOVEMENT SKILLS AND COMPETENCIES IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES." *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-*

Jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik,
pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlararo integratsiyalashuv
masalalari

гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences. 3.7 (2023): 252-257.

7. Nazirjonovich, Xatamov Zafarjon, and Inomov Faxriddin O'rmonjonovich. "Physical Education In Higher Educational Institutions Problems Of Formation Of Professional Skills On The Basis Of Science And Practice Ytegration In The Training Of Teaching Staff." *Journal of Positive School Psychology* (2023): 870-876.

8. Makhmudovich, Gofurov Abdushokir, Irmatov Shavkat Anvarovich, and Inomov Fahriddin O'rmonovich. "Development of physical activity of students based on physical education and sports classes." *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.11 (2022): 135-141.*

9. O'rmonjonovich, Inomov Faxriddin. "Problems of Development of Physical Culture and Sports after Independence." *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture* 3.12 (2022): 58-62.

